

Перспективи поглиблення оборонної співпраці в рамках ЄС: можливості для України

Михайло Самусь

Видавець

Представництво Фонду Конрада Аденауера в Україні (Київ)

Автор

Михайло Самусь, директор New Geopolitics Research Network

Усі права захищені. Запити щодо рецензійних примірників та інші звернення стосовно цієї публікації слід надсилати видавцю. Відповідальність за погляди, висновки та рекомендації, висловлені в даній публікації, повністю покладається на автора (авторів), і їх інтерпретації не обов'язково відображають погляди чи політику Фонду Конрада Аденауера.

Публікація підготовлена в рамках проекту «Посилення аналітичних спроможностей прийняття рішень у сфері зовнішньої політики за допомогою громадянського суспільства» Центру міжнародної безпеки за підтримки Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні (Київ).

© 2025 Представництво Фонду Конрада Аденауера в Україні (Київ)

вул. Богомольця Академіка, 5, кв. 1, 01024 Київ, Україна

Тел.: +380444927443

<https://www.kas.de/en/web/ukraine>

© 2025 Центр міжнародної безпеки

вул. Бородіна Інженера, 5-А, 02092 Київ, Україна

Тел.: +380999833140

<https://intsecurity.org/>

New Geopolitics

Research Network

© New Geopolitics Research Network

вул. Межигірська, 19, 02000 Київ, Україна

<https://www.newgeopolitics.org/>

Зміст

Резюме	4
Вразливості оборонної промисловості ЄС	5
Joint White Paper for European Defence Readiness 2030 – новий імпульс для оборони Європи	7
ReArm Europe для суттєвого нарощування фінансування європейського оборонного сектору	9
Розбудова оборонного компоненту Європи	12
Висновки і рекомендації	15

Резюме

Глобальна турбулентність, спричинена непрогнозованими кроками нової адміністрації США, спонукала Європу розпочати кроки щодо трансформації політики безпеки і оборони.

У той же час, незважаючи на готовність європейських націй змінювати своє відношення до сектору оборони з точки зору відповідальності Європи за власну безпеку, у конкретному плані процес вироблення концептуальних підходів до реалізації ідей щодо створення нової архітектури безпеки та оборони лише розпочинається. При цьому, незважаючи на те, що ідеї формування «Спільних збройних сил Європи» все більше кристалізуються у дискусіях як в неурядових аналітичних центрах, так і на найвищому політичному рівні в країнах ЄС, конкретне розуміння реалізації замислів на цьому шляху залишається, в цілому, теоретичним, без практичних кроків та результатів. Поки що керівництво Єврокомісії насамперед просуває зміни, модернізацію та консолідацію оборонної промисловості країн ЄС, залишаючи формування власне оборонних спроможностей Європи за дужками реальних стратегічних процесів.

Вразливості оборонної промисловості ЄС

Констатуючи деградацію європейської оборонної промисловості (що, безумовно, є одним з ключових факторів неефективності європейської системи оборони), група європейських експертів на чолі з Маріо Драгі (колишнім президентом Європейського центрального банку) підготувала комплексний [документ](#) під назвою «Майбутнє європейської конкурентоспроможності».

Звіт Драгі побудований таким чином, що в ньому концентровано підкреслюється необхідність стратегічної автономності Європи в умовах зростання конкурентності з США. Загалом, орієнтація на свої сили, підтримка власних виробників на противагу «третім країнам» (включно з США) є провідною ідеєю цього документу.

Серед головних проблем оборонної промисловості ЄС Звіт Драгі відзначає такі:

► Недостатнє фінансування сфери оборони

Наразі оборонні витрати ЄС становлять приблизно третину від витрат США, при цьому витрати Китаю швидко зростають. Згідно з базою даних СІПРІ, оборонні витрати США у 2023 році оцінювалися в 916 млрд доларів США, тоді як сукупні витрати країн-членів ЄС оцінювалися в 313 млрд доларів США (у поточних цінах). Оборонний бюджет Китаю оцінювався в 296 мільярдів доларів США, але за деякими даними він може бути значно вищим. На цьому фоні існують оцінки, що протягом наступного десятиріччя у оборонну сферу ЄС необхідно інвестувати близько 500 мільярдів євро для уникнення реалізації негативних сценаріїв.

► Фрагментована оборонна промисловість

Загальна структура європейської оборонної промисловості характеризується наявністю переважно національних гравців, які працюють на відносно невеликих внутрішніх ринках і виробляють відносно невеликі обсяги продукції. Незважаючи на низку ініціатив, держави-члени досі не змогли або не захотіли здійснити загальну консолідацію та інтеграцію оборонно-промислової бази ЄС. Це в основному пов'язано з побоюваннями, пов'язаними з національним суверенітетом і автономією, а також з небажанням держав-членів відмовлятися від національних можливостей у певних сегментах і впроваджувати транскордонну промислову раціоналізацію. На відміну від ЄС, США дотримуються стратегії консолідації своєї оборонної промисловості. З 1990 року оборонно-промислова база США скоротилася з п'ятдесяти одного до п'яти основних галузевих акторів.

► Недостатня координація та стандартизація

Відсутність координації та стандартизації продукції на рівні ЄС послаблює оборонно-промислову базу Євросоюзу. Держави-члени систематично не використовують переваги координації на рівні ЄС, стандартизації та оперативної сумісності, спільних закупівель та обслуговування, а також об'єднання та спільного використання ресурсів. Це призводить до неефективних оборонних витрат, а також до нескоординованих і недостатніх оборонних інвестицій в європейську промисловість. Збільшення попиту на безпекове і оборонне обладнання саме по собі, без координації на рівні ЄС, не зміцнить оборонно-промислову базу Європи. Навпаки, це може ще більше загострити деякі з існуючих сьогодні проблем.

► Високий ступінь залежності від іноземних виробників та країн

Країни-члени ЄС суттєво залежать від оборонних рішень акторів, які не входять до складу ЄС, особливо від США. Значна частина витрат країн ЄС на закупівлі ОВТ була спрямована до США та інших міжнародних гравців оборонної промисловості (включаючи Ізраїль і Південну Корею). Із загальної суми в 75 мільярдів євро, витрачених державами ЄС на оборонні закупівлі в період з червня 2022 року по червень 2023 року, 78% витрат було спрямовано на закупівлі у постачальників, розташованих за межами ЄС, з яких 63% – у США. Водночас ринок США залишається закритим для європейських компаній. У деяких випадках вибір на користь США може бути виправданий тим, що ЄС не виробляє певні види ОВТ, але в багатьох інших випадках європейський еквівалент існує або може бути швидко створений європейською оборонною промисловістю. Орієнтуючись на підвищений попит, на ринок ЄС вийшли й інші нові виробники з країн, що не входять до ЄС. Туреччина, Південна Корея, Ізраїль часто пропонують вже готову продукцію у достатніх обсягах, що надає їм перевагу на європейському ринку, оскільки компанії з країн ЄС, як правило, не можуть швидко забезпечити потреби клієнтів готовою продукцією. Окрім посилення зовнішньої залежності, це ще більше посилює фрагментацію і знижує оперативну сумісність між збройними силами країн ЄС, що створює ще більше проблем для європейської оборонної промисловості.

Фактично, Звіт Драгі жорстко описує реальність та перспективи існування та розвитку оборонно-промислової сфери ЄС і вимагає негайної реалізації вказаних кроків, з особливим акцентом на координацію у сфері взаємодії/партнерства/конкуренції з ОПК США.

Joint White Paper for European Defence Readiness 2030 – новий імпульс для оборони Європи

У цьому відношенні, презентація єврокомісаром з питань оборони та космосу Андрюсом Кубілюсом концептуального документу Joint White Paper for European Defence Readiness 2030 мала би стати відповіддю на вказані проблеми. Дійсно, White Paper визначає як загрози та виклики, які стоять перед Європою зараз та будуть зростати у майбутньому, так і напрямки їх нейтралізації за рахунок розвитку європейського сектору безпеки і оборони.

У той же час, на фоні пропозицій щодо консолідації оборонної промисловості, у White Paper міститься положення, яке може нівелювати позитивний ефект від кроків щодо удосконалення європейського ОПК. Мова йде про збереження безумовного суверенного контролю над своїми збройними силами. І хоча декларується, що ЄС отримає підвищені можливості для координації зусиль щодо посилення оборонної промисловості та колективних бойових спроможностей, однак, насправді, White Paper (як стратегічний документ у сфері планування подальшого розвитку оборонної сфери ЄС) встановлює обмеження щодо формування спільних військових структур в рамках ЄС, що різко лімітує здатність Євросоюзу щодо ефективного реагування на виникаючі військові загрози.

Натомість, у White Paper вказується, що ЄС буде концентруватися на таких основних напрямках діяльності:

- ▶ розвиток спільних оборонних проєктів і промислової інтеграції;
- ▶ підвищення ефективності закупівель і взаємозамінності озброєнь;
- ▶ підтримка мобільності, космічних комунікацій і спостереження;
- ▶ формування нових форматів кооперації за різними напрямками оборонної діяльності.

При цьому, White Paper декларує, що ЄС буде готуватися до стримування зовнішньої збройної агресії, і з цією метою держави-члени ЄС мають володіти повним спектром військових можливостей. Однак, знову ж таки мова йде, насамперед про національні збройні сили країн ЄС, а не спільні бойові спроможності. Теоретично, у White Paper визначено 7 ключових напрямів для зміцнення європейської оборони:

1. Протиповітряна та протиракетна оборона – інтегрована багаторівнева система захисту від усіх повітряних загроз (крилаті, балістичні та гіперзвукові ракети, літаки, БПЛА).
2. Ракетні та артилерійські системи – сучасні артилерійські комплекси та ракетні системи далекого радіусу дії для високоточного ураження наземних цілей.
3. Боєприпаси та ракети – стратегічний запас боєприпасів, ракет і комплектуючих разом із відповідною виробничою спроможністю.
4. Безпілотні системи та засоби боротьби з ними – автономні та дистанційно керовані повітряні, наземні, надводні й підводні системи для підвищення ситуаційної обізнаності, спостереження тощо.
5. Військова мобільність – мережа транспортних коридорів, аеропортів, морських портів та допоміжної інфраструктури для швидкого перекидання військ і техніки в Європі та до країн-партнерів.
6. Штучний інтелект, квантові технології, кібер- та радіоелектронна боротьба – розробка оборонних застосувань на основі ШІ та квантових обчислень, захист електромагнітного спектра, кібератаки та захист у кіберпросторі.
7. Стратегічні засоби забезпечення та захист критичної інфраструктури – військові транспортні літаки, дозаправники в повітрі, системи розвідки й спостереження, безпечні комунікації, військова паливна інфраструктура.

У той же час, відсутнє розуміння та роз'яснення, хто на рівні ЄС буде відповідати за реалізацію спільних проектів, розбудову спільних спроможностей, а також управляти та використовувати ці спроможності в рамках спільних операцій. Умовно кажучи, поки що немає визначення, хто буде створювати та управляти інтегрованою системою ПРО/ПРО на рівні ЄС – чи це буде розподілено на рівень національних збройних сил (і тоді ефективність такої системи буде сумнівною), чи ці спроможності будуть віддані під управління відповідних структур НАТО (в цьому випадку, важко буде говорити про стратегічну автономність Європи від США). Ці ж недоліки розповсюджуються і на інші напрямки розвитку оборони ЄС.

ReArm Europe для суттєвого нарощування фінансування європейського оборонного сектору

У межах плану ReArm Europe (який визначено президенткою Єврокомісії Урсулою фон дер Ляєн як набір пропозицій, спрямованих на ефективне сприяння державам ЄС швидко та значно збільшити витрати на оборону) Європейська комісія визначила основні напрямки для термінового та суттєвого збільшення оборонних витрат ЄС. Вони мають допомогти подолати нагальні потреби та компенсувати наслідки багаторічного недофінансування оборонної сфери, зокрема:

- ▶ Країнам ЄС пропонується подати запит на активацію Національного застережного положення про ухилення від зобов'язань до кінця квітня (що відкриє можливості для додаткових витрат на оборону).
- ▶ Рада ЄС має якнайшвидше ухвалити запропонований проєкт Регламенту щодо безпеки та дій для Європи (SAFE).
- ▶ Керівним структурам ЄС пропонується ухвалити Європейську програму оборонної промисловості (EDIP) до середини 2025 року, включно з її Інструментом підтримки України (USI).
- ▶ Керівним структурам ЄС пропонується в пріоритетному порядку розглянути зміни до Європейського фонду регіонального розвитку, які будуть запропоновані до кінця березня 2025 року. В результаті, національні, регіональні та місцеві органи влади зможуть добровільно спрямовувати кошти своїх поточних програм на нові пріоритети, зокрема на посилення оборонного та безпекового потенціалу.
- ▶ Державам-членам пропонується негайно активізувати спільні оборонні закупівлі відповідно до цільового показника щонайменше 40%, запропонованого в Європейській стратегії оборонної промисловості (EDIS), у тому числі в межах інструменту SAFE.
- ▶ Державам-членам пропонується оперативно узгодити нову амбітну ініціативу військової підтримки України, зокрема щодо артилерійських боєприпасів, протиповітряної оборони та програми «навчання та оснащення».
- ▶ Єврокомісія сприятиме інтеграції оборонної промисловості України в Єдиний ринок, підтримуватиме розширення військових транспортних коридорів до України та вивчить можливість її доступу до урядових космічних сервісів ЄС.

- ▶ Єврокомісія закликає Раду керуючих Європейського інвестиційного банку терміново розширити підтримку європейської оборонної промисловості, зокрема шляхом скорочення списку виключених видів діяльності та збільшення обсягу доступного фінансування.
- ▶ Єврокомісія негайно розпочне стратегічний діалог з оборонною промисловістю, залучаючи експертизу Європейського оборонного агентства (EDA) або Військового штабу ЄС у разі потреби.
- ▶ До червня 2025 року Єврокомісія представить пропозицію щодо спрощення процедур оборонного співробітництва (Defence Omnibus Simplification).
- ▶ У 2025 році ЄС представить Європейську технологічну дорожню карту з інвестування в передові технологічні можливості подвійного призначення.
- ▶ До кінця 2025 року Єврокомісія та Високий представник ЄС ухвалять спільну комунікацію щодо військової мобільності, що супроводжуватиметься необхідними законодавчими ініціативами.

При цьому, у Joint White Paper for European Defence Readiness 2030 робиться окремий наголос на комплексну військову підтримку України (в рамках так званої «Стратегії дикобраза»).

Особливо підкреслюється, що війна продемонструвала високий рівень інноваційності та життєздатність оборонної промисловості України, особливо у сферах ШІ, дронів та інших критичних технологіях. Молоді українські компанії з їхнім підприємницьким духом можуть дати потужний імпульс конкурентоспроможності Європи та розвитку її оборонного потенціалу.

При цьому, підтримка ЄС у військовій сфері може реалізуватися за двома пріоритетами:

1. Посилення військової та іншої допомоги Україні

- ▶ Постачання боєприпасів великих калібрів у мінімальному обсязі 2 мільйони снарядів на рік. Терміново необхідно профінансувати постачання боєприпасів у 2025 році, зокрема шляхом стимулювання постачань із запасів та закупівель.
- ▶ Надання систем ППО, ракет (включаючи далекобійні високоточні) та дронів. Потрібно розпочати двосторонню «Ініціативу протиповітряної оборони» разом з Україною, яка включатиме колективні закупівлі та фінансову підтримку для прискореного виробництва зенітних ракет.
- ▶ Посилення підтримки дронівих програм України, як через закупівлі, так і через спільне виробництво із європейською оборонною промисловістю.
- ▶ Розширення підготовки українських військових. Місія EUMAM має продовжити навчання після досягнення поточного рівня у 75 000 підготовлених військових.

Також потрібно забезпечити технічне обслуговування та ремонт пошкодженої бойової техніки якомога ближче до лінії фронту.

- ▶ Пряме фінансування української оборонної промисловості шляхом закупівель безпосередньо у її виробників. Очікується, що в 2025 році оборонна промисловість України досягне виробничих потужностей на 35 мільярдів євро. Україна може використовувати кредит ЄС у межах ініціативи G7 з пришвидшення фінансових надходжень (ERA) для підтримки своєї оборонної промисловості.
- ▶ Покращення військової мобільності. Військові транспортні коридори ЄС мають бути розширені в Україну для ефективнішого постачання озброєнь та посилення обороноздатності.
- ▶ Розширений доступ до космічних активів ЄС для посилення оборонного потенціалу України. Це включає доступ до систем супутникової навігації, зв'язку, спостереження Землі, а також фінансування українського доступу до послуг європейських космічних компаній.

2. Інтеграція України до оборонних ініціатив ЄС

Тісніша кооперація між українською та європейською оборонною промисловістю дозволить використовувати досвід бойових дій для покращення технологій та масштабування виробництва. Інтеграція українського ОПК в Європейську оборонно-промислову базу (EDTIB) допоможе модернізувати виробництво, зменшити витрати та забезпечити глобальну конкурентоспроможність. Пріоритетом є ухвалення проєкту Регламенту EDIP, що відкриє шлях до інтеграції українського оборонного сектору через спеціальний Інструмент підтримки України (USI). Це також дозволить українським виробникам брати участь у програмах колективних закупівель та спільних проєктах ЄС.

Крім того, Європейський офіс оборонних інновацій у Києві може бути розширений для поглиблення військово-промислової співпраці.

Україну слід також залучити до PESCO та інших програм ЄС із координації оборонного розвитку. Спільна робота дозволить Україні поділитися своїм унікальним досвідом ведення війни високої інтенсивності, що допоможе державам ЄС покращити свої оборонні стратегії.

Розбудова оборонного компоненту Європи

Вищенаведені факти свідчать, що Єврокомісія дійсно намагається запустити глибокі трансформаційні процеси у галузі політики безпеки та оборони ЄС. Між тим, поки що амбіції керівництва Євросоюзу обмежені, в основному, оборонно-промисловою сферою. На даний момент, центральною стратегією розвитку «Європейського оборонного союзу» (так новий формат розвитку європейських оборонних ініціатив назвала Урсула фон дер Ляєн) стане формування нових ефективних структур та форматів для більш узгодженої та скоординованої реалізації спільних оборонно-промислових проєктів, а також створення повноцінної системи бюджетування та інвестицій у оборонно-промислову сферу.

Натомість, протидія російській агресії та реагування на інші загрози Європі має передбачати створення спільних військових спроможностей, організованих у об'єднані збройні структури. Ідея полягає у формуванні Сил оборони Європи, котрі мають включати об'єднані командні структури та бойові компоненти для проведення операцій різного рівня, а також – європейські Стратегічні сили стримування. Європейські Стратегічні сили стримування можуть складатися з ракетних систем далекого радіусу дії, систем протиракетної/протиповітряної оборони та механізмів ядерного стримування.

Ключові цілі формування об'єднаних військових спроможностей Європи:

- ▶ Посилення європейського компонента НАТО (з подальшою автономізацією від США) для забезпечення більш ефективної регіональної оборони для стримування агресивної Росії.
- ▶ Розвиток об'єднаних Сил оборони Європи, які, зокрема, включають Стратегічні сили стримування.
- ▶ Повна інтеграція України у вказані ініціативи.
- ▶ Закріплення фінансових зобов'язань європейських країн, достатніх для підтримки вказаних проєктів.
- ▶ Сприяння промисловій кооперації в рамках європейського оборонного сектора, включаючи Україну.

Можливими компонентами європейських Стратегічних сил стримування можуть бути:

1. Ракетні сили далекого радіусу дії

Для створення ефективного стримування Росії європейські країни (включно з Україною) можуть створити та розгорнути ракетні спроможності далекого ураження (deep-strike capabilities). Це, зокрема, може включати:

- ▶ Крилаті та балістичні ракети, здатні завдавати ударів углиб території Росії (для гарантованого знищення ключових елементів військової інфраструктури РФ, принаймні, в європейській частині Росії).
- ▶ Інтеграцію з існуючими оборонними засобами НАТО та ЄС (а також України) для забезпечення ефективності операцій.
- ▶ Розвиток автономних (тобто, незалежних від США) систем стратегічної та оперативної розвідки та цілевказання.

Такі можливості створять умови для стримування агресії з боку РФ, створюючи серйозні ризики для агресора.

2. Система протиракетної/протиповітряної оборони

Ефективна, багат шарова система європейської протиракетної/протиповітряної оборони необхідна для нейтралізації ракетних та дронівих загроз з боку РФ. Система може включати:

- ▶ Багаторівневу систему ПРО: застосування комплексного підходу з використанням протиракет-перехоплювачів різної дальності та функціоналу.
- ▶ Захист від балістичних ракет середнього радіусу дії: забезпечення безпеки ключової військової та цивільної інфраструктури від ракет середнього радіусу дії (до 5500 км). Для цього потрібна розробка європейських комплексів (можливо, з залученням компаній США та Ізраїлю, а також України), які мали би тактико-технічні характеристики подібні до американських систем THAAD, Aegis або ізраїльського комплексу ПРО Arrow-3. Їх особливість – позаатмосферне знищення балістичних ракет на початковому етапі польоту, що повністю нейтралізує загрозу з боку балістичних ракет середньої дальності (в тому числі, так званого «Орешніка», включно з падінням уламків).
- ▶ Комплексну систему ППО для протидії далекобійним ударним дронам (включно з щільною радарною системою для гарантованого виявлення будь-яких повітряних цілей).

Інтегрована європейська система протиракетної/протиповітряної оборони буде важливим елементом посилення стійкості Європи проти стратегічних загроз з боку РФ.

3. Європейські ядерні сили стримування

З огляду на наявність зростаючих ядерних загроз з боку РФ, Європа (включно з Україною) має посилити власні можливості ядерного стримування (в тому числі, в умовах зниження рівня залученості США до гарантування ядерного захисту Європи). Це може передбачати:

- ▶ Розширення європейських ядерних спроможностей для забезпечення стратегічного паритету з РФ.
- ▶ Можливу участь України в розбудові європейських механізмів ядерного стримування, враховуючи її науково-технічний потенціал у цій сфері.
- ▶ Розробку механізмів управління та контролю системи ядерного стримування в межах європейських оборонних структур.

Інтеграція ядерного стримування в ширшу оборонну архітектуру Європи сприятиме стратегічній стабільності і гарантуватиме стримування агресивної Росії від нападу на Україну та інші європейські країни.

Висновки та рекомендації

Виходячи з вищенаведеного, а також враховуючи нові тренди у розвитку європейської оборонної промисловості з одночасним зближенням позицій України та Європи на фоні відходу США від традиційної євро-атлантичної моделі безпеки і оборони, вважається за доцільне сфокусуватися на таких напрямках оборонної співпраці України з ЄС:

Формування нових моделей співробітництва з ЄС

- ▶ Україні варто продовжувати системно розвивати партнерство з європейськими оборонними компаніями, в тому числі, з метою адаптації західних зразків ОВТ до умов сучасної війни.
- ▶ Доцільно масштабувати успішні кейси співпраці з ЄС, які вже мають конкретні результати, включаючи виробництво, обслуговування та модернізацію техніки в межах спільних проєктів.
- ▶ Пріоритетом для України має залишатися інтеграція у європейський оборонно-промисловий комплекс з одночасним нарощуванням власних виробничих потужностей.

Практичний бойовий досвід як конкурентна перевага

- ▶ Україна має стати ключовим хабом для випробувань та вдосконалення європейських озброєнь в умовах інтенсивних сучасних бойових дій.
- ▶ Масове використання дронів, систем РЕБ, адаптація артилерійських систем, удосконалення ППО та протитанкових засобів – усе це створює унікальну базу для розробки нових систем та зразків ОВТ.
- ▶ Український досвід ведення війни в умовах активного застосування засобів РЕБ противника може прискорити модернізацію європейських систем озброєння та доктринальних моделей ведення бойових дій.

Моделі кооперації

- ▶ Європейські компанії, заходячи на український ринок, застосовують різні моделі кооперації. Зокрема, німецька компанія Rheinmetall демонструє одну з ефективних підходів до співпраці з українськими компаніями, поєднуючи інвестиції, виробництво та технологічний трансфер.
- ▶ Український ОПК може використовувати аналогічний підхід: залучати передові європейські технології та адаптувати їх до локальних потреб.

- ▶ Партнерство такого формату дозволяє не лише забезпечити ЗСУ необхідними зразками озброєння, але й створювати власні конкурентоспроможні рішення.

Завершення критичних розробок за підтримки європейських партнерів

- ▶ Відсутність деяких ключових компонентів та технологій гальмує завершення окремих стратегічних розробок українського ОПК.
- ▶ Інтеграція з європейським оборонним сектором дозволяє компенсувати цей недолік через спільне виробництво, технологічний обмін та кооперацію в розробках.
- ▶ Програми спільного виробництва високотехнологічної зброї з країнами ЄС можуть стати довгостроковою основою оборонної незалежності України і, в той же час, надавати додаткові спроможності для ЗС країн ЄС.

Залучення європейських інвестицій у виробництво українського ОВТ

- ▶ Фінансування виробництва ОВТ в Україні за «данською» моделлю є показовим прикладом успішного партнерства.
- ▶ Додатковий акцент на трансфер технологій дає змогу розвивати національне виробництво без критичної зовнішньої залежності.
- ▶ Створення спільних виробничих майданчиків із європейськими країнами дозволить розширити експортний потенціал українського ОПК.

Спільна розбудова європейських оборонних спроможностей

Для гарантування стабільного та стійкого миру в Україні та Європі необхідні консолідовані зусилля за активної участі країн ЄС і України та, за можливості, стратегічної підтримки США.

Формування об'єднаних Сил оборони Європи (які одночасно стануть самодостатнім європейським компонентом НАТО) може забезпечити:

- ▶ Надійне стримування агресії з боку РФ.
- ▶ Довгострокову стабільність на європейському континенті.
- ▶ Зміцнення геополітичної суб'єктності об'єднаної Європи (включно з Україною).
- ▶ Інноваційний розвиток оборонних технологій в Європі.

У результаті, об'єднана Європа, включно з Україною, зможе гарантувати стабільний мир та безпеку в регіоні та стримуванні агресивної Росії. За цих умов, Європа зможе забезпечити стратегічну автономність від США (в тому числі, у сфері ядерного стримування), зберігши паритетну (нарівні з США) участь у євроатлантичній системі безпеки. Це, у свою чергу, зміцнить проактивну роль НАТО в умовах прогнозованої глобальної турбулентності.

У той же час, стратегічна підтримки з боку США (за можливості) забезпечить прискорене набуття Україною стратегічної стійкості, розбудови оборонного потенціалу (особливо, у короткостроковій перспективі), відбудову економіки та технологічний прогрес, у тому числі, в оборонно-промисловій галузі.